

## **INTEGRAREA EUROPEANĂ ȘI EUROATLANTICĂ – IMPERATIV CATEGORIC AL DEFINITIVĂRII PROCESULUI DE TRANZIȚIE POSTCOMUNISTĂ A REPUBLICII MOLDOVA**

**Valeriu Capcelea, doctor habilitat în filozofie, conferențiar universitar, Catedra de Științe Socio-umane, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.**

Pentru statele din Estul Europei integrarea în UE și NATO a devenit un deziderat prioritar, un obiectiv important de atins în tranziția postcomunistă și din această cauză politica lor externă a cunoscut un proces cert de reorientare, de renunțare la blocul comunist și la parteneriatul impus cu Rusia. Aceste state, cu excepția statelor slave din spațiul post-sovietic, și-au manifestat în mod cert interesul pentru parteneriate economice, politice și militare cu UE, cu S.U.A. și NATO. Din păcate, pentru țara noastră, integrarea europeană, dar mai ales, cea euroatlantică nu reprezintă un obiectiv al majorității clasei politice, ceea ce face ca una dintre dimensiunile geostrategice ale modelului tranziției spre democrație să fie neglijată. În acest context, Moldova în acești 20 de ani de independență încă nu a reușit să se reorienteze, să renunțe la vectorul răsăritean, axat pe apartenența la CSI. Chiar și actuala guvernare liberal-democrată nu a întreprins acțiuni hotărâte în această privință pentru că în programul de guvernare este stabilit atât vectorului european, cât și parteneriatului strategic cu Rusia. În opinia noastră, Republica Moldova nu este pe trendul ei firesc, pe motiv că politica de vecinătate și neutralitate nu este nici într-un caz o garanție pentru integrarea în UE și NATO. Despre aceasta ne vorbesc rezultatele obținute în cadrul sondajelor sociologice efectuate în ultimii ani.

Sondajul efectuat de *IMAS-INC Chișinău* în octombrie 2010 ne arată că pentru integrarea în UE au optat 34,6% din respondenți; pentru integrarea aprofundată în CSI 16,2%; pentru integrarea aprofundată în CSI și integrarea în UE au pledat 25,1%; pentru păstrarea unei distanțe față de CSI și UE 7,2%; și nu știu, sau nu au răspuns 16,9% [a se vedea: 1]. Totodată, sondajul efectuat de către *CBS-AXA* în noiembrie 2011 ne demonstrează o scădere dramatică a opțiunilor cetățenilor spre vectorul proeuropean – 47, 0% ar fi pentru aderarea la UE, 25,4% ar fi contra, 7,7% nu ar participa, 17,6% nu știu sau ni sau decis și 2,3% nu au răspuns [a se vedea: 2]. Același lucru îl demonstrează rezultatele obținute cu privire la aderarea RM în UE sau Uniunea vamală Rusia-Bielorusi-Kazahstan – 45,6% au optat pentru Uniunea vamală, 33,8% pentru UE, 11,8 nu știu sau nu au răspuns și 8,7% pentru niciuna [a se vedea: 2].

Același dispoziții ale populației au fost scoase la iveală de un alt sondaj efectuat în ianuarie 2012 de *Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova* – pentru aderarea Republicii Moldova la UE sau pronunțat 44% (cu 17% mai puțin față de ianuarie

2011), fiecare al treilea (32%) ar fi împotriva și doar 7% dintre intervievați n-ar participa la vot. Totodată, 17% n-au fost în stare să se exprime limpede pentru ce ar opta ei la acest referendum. Referitor la opțiunile pentru UE și Uniunea Vamală Rusia – Bielorusi – Kazahstan, au prevalat cele pentru Uniunea Vamală - 40%, iar 31% – pentru UE [a se vedea: 5].

Rezultatele obținute ne denotă despre faptul că pentru țara noastră integrarea europeană trebuie să fie acceptată nu numai la nivelul politicului, dar și la nivelul populației pentru că după integrarea Croației, intrarea în UE se va face prin promovarea unor referendumuri naționale și, prin urmare, trebuie să pregătim opinia publică pentru un astfel de referendum.

Totodată, dacă la sondajul din octombrie 2010 pentru Rusia în calitate de partener strategic au pledat 46,4%; pentru UE 35,4%; pentru România 4,2%; pentru S.U.A. 1,3%; pentru Ucraina 0,6%; și nu știu, sau nu au răspuns 11,7% [a se vedea: 1], apoi, în sondajul din noiembrie 2011 s-a înregistrat o schimbare radicală în acest sens - 60,5% au pledat pentru Rusia în calitate de partener strategic, 23,2% pentru UE, 4,0% pentru România, 2,2% pentru S.U.A., 1,3% pentru Ucraina, 1,3% altă țară și 7,5% nu știu sau nu au răspuns [a se vedea: 2]. Aceste rezultate trebuie să îngrijoreze clasa politică, care este obligată să depună eforturi susținute pentru a explica și propaga necesitatea reorientării geostrategice a Moldovei spre UE și NATO.

În același timp, sau pronunțat pentru neutralitate ca soluție pentru asigurarea securității țării noastre 58,6%; pentru aderarea la NATO 12,0%; și nu știu, sau nu au răspuns 28,2% [a se vedea : 1]. Sondajul din în ianuarie 2012 ne denotă despre o creștere neesențială a opțiunilor pentru aderarea la NATO - 17% iar 47% – împotriva. Este mare și numărul celor care nu conștientizează, dacă este necesar ca Moldova să adere la NATO (28%) [a se vedea : 6]. Există, de asemenea, un grup mare de persoane care, în general, nu știu ce reprezintă NATO (8%) [a se vedea: 5]. Prin urmare, este necesar de a aduce la cunoștința populației argumentele în favoarea parteneriatelor cu UE și NATO pe motiv că opinia publică se bazează, de cele mai multe ori, pe neînțelegere a unor fapte, ori este dezinformată în mod tendențios de către unii actori politici și pe percepțiile formate încă în perioada sovietică care au generat o serie de atitudini ostile față de NATO. Trebuie să explicăm opiniei publice că acceptarea statutului de țară neutră în *Constituția RM* a avut ca scop principal facilitarea evacuării armamentului și a forțelor militare ruse din regiunea de Est a Moldovei, iar refuzul Rusiei de a-și îndeplini angajamentele luate la Istanbul a scos la iveală inconsistența politicii de neutralitate a Moldovei. Prin urmare, neutralitatea constituțională a statului nostru reprezintă, mai curând, un obstacol în asigurarea intereselor noastre naționale în contextul geopolitic actual. Este cert că cu cât mai repede populația și elita politică va conștientiza consecințele negative ale menținerii statutului său de neutralitate, va deveni mai clar imperativul aderării la NATO ca o soluție a reglementării conflictului transnistrean, a asigurării securității sale și a integrării ulterioare în UE [4, p. 232-233].

Este necesară reieșind din rezultatele sondajelor să se creeze toate condițiile pentru informarea mai deplină a populației cu privire la necesitatea integrării în NATO. Ne raliem opiniei ministrului apărării V. Marinuța, care consideră că „simplul cetățean ar trebui să înțeleagă setul de valori euro-atlantice care este un set de valori democratice, un set de valori de construcție a vieții sociale, politice, economice diferite de acelea tradiționale, care au fost în spațiul postsovietic. Aceasta ar trebui să fie baza bazelor, cum să ne uităm la integrarea euro atlantică”[3]. Totodată, este necesar să demonstrăm opiniei publice că neutralitatea nu se proclamă, ci se garantează. De aceea țara noastră, trebuie să se determine în privința faptului cum poate fi rezolvată securitatea ei națională, problemă care devine incompatibilă cu statutul ei de neutralitate fixat în *Constituție*, pentru că un alt proiect alternativ, pur și simplu, nu există.

Este evident că nu există o legătură directă între integrarea europeană și cea euroatlantică, deoarece NATO și UE sunt două organizații diferite și necesită procese de integrare separate, însă nu este întâmplător faptul că țările care au aderat la UE în ultimii zece ani, au devenit anterior membre NATO. De aici și observațiile unor analiști potrivit cărora indiferent de modelul ales, măsurătorile arată că rezultatele înregistrate de aceste țări sunt aproximativ aceleași indiferent de calea terapiei de șoc sau terapiei graduale pe care au urmat-o. Prin urmare, statul nostru trebuie să parcurgă aceeași cale pe care au străbătut-o țările Europei de Est, pentru care aderarea inițială la NATO a constituit un factor determinant în procesul de integrare ulterioară a lor în UE [a se vedea: 6]. Așadar, este necesar să depunem eforturi susținute ca să aderăm, mai întâi de toate la NATO, care ar oferi posibilitatea de a reforma organele de forță, iar apoi putem spera și la o aderare ulterioară la UE. Este cert că pentru realizarea acestui obiectiv, statul nostru trebuie să renunțe la statutul de neutralitate permanentă, care reprezintă actualmente un principiu perimat și ineficient de asigurare a securității naționale. În această ordine de idei, ne raliem opiniei care consideră că una din cele mai importante provocări ale tranziției țării noastre este reforma sectorului de securitate. Schimbările geopolitice rapide și proliferarea noilor riscuri și pericole ce afectează ordinea postbelică cu sistemele ei de valori, îngreunează aceste reforme, în special pentru statele mici, recent apărute pe harta politică a Europei [4, p. 51].

## BIBLIOGRAFIE

1. *Barometrul de opinie public efectuat în octombrie 2010 de Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-INC Chișinău la comanda Institutului de Politici Publice*. Accesibil pe Internet: <http://www.ip.md.p>.
2. *Barometrul Opiniei Publice realizat în noiembrie 2011 de către Centrul de Investigații Sociologice și Marketing („CBS-AXA”)*. Accesibil pe Internet: [http://ipp.md/public/files/Barometru/2011/BOP\\_11.2011-nou.pdf](http://ipp.md/public/files/Barometru/2011/BOP_11.2011-nou.pdf).
3. Marinuța, V. *O nouă doctrină militară - condiție a reformării armatei*. În: Asociația pentru Politică Externă, 15.07.2001.
4. Munteanu, I.; Chifu, I.; Frunțașu, I. și al. *Moldova pe calea democrației și stabilității: din spațiul postsovietic în lumea valorilor democratice*. Chișinău: Ed. Cartier, 2005. 260 p.

5. Vox Populi – ianuarie 2012. Stratificarea socială în Republica Moldova: analiză sociologică. Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova. Accesibil pe Internet: [md/news/item/vox-populi-ianuarie-2012-stratificarea-sociala-in-republica-moldova-analiza-soci-](http://www.voxpopuli.md/news/item/vox-populi-ianuarie-2012-stratificarea-sociala-in-republica-moldova-analiza-soci-).
6. Zamfir, C. O analiză critică a tranziției. Ce va fi „după”? Iași: Ed. POLIROM, 2004.195 p.

**Formular de participare la Conferința Științifică cu participare internațională**

*Interferențe universitare: integrare prin cercetare și inovare*

**Secțiunea – Științe umanistice**

**Atelierul – Istorie și filozofie**

**Autor - Capcelea Valeriu**

**Titlul comunicării - INTEGRAREA EUROPEANĂ ȘI EUROATLANTICĂ –  
IMPERATIV CATEGORIC AL DEFINITIVĂRII PROCESULUI DE TRANZIȚIE  
POSTCOMUNISTĂ A REPUBLICII MOLDOVA**